

Sprawozdania

BOŻENA KOSZTYŁA-HOJNA, ANNA KRASZEWSKA

Zakład Fonoaudiologii Klinicznej i Logopedii

Uniwersytet Medyczny, Białystok

LOGOPEDIA Z FONOAUDIOLOGIĄ – UNIKATOWY KIERUNEK STUDIÓW NA UNIWERSYTECIE MEDYCZNYM W BIAŁYMSTOKU

Logopedia z fonoaudiologią to nowy, unikatowy w skali kraju kierunek studiów, który został utworzony na Wydziale Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku w roku akademickim 2009/2010. Program nauczania na trzyletnich studiach stacjonarnych pierwszego stopnia oraz uruchamianych w roku akademickim 2012/2013 dwuletnich studiach stacjonarnych drugiego stopnia jest zgodny z najwyższymi standardami kształcenia wymaganymi przez Radę Główną Szkolnictwa Wyższego.

Kształcenie logopedów w Polsce odbywa się najczęściej w ramach specjalizacji logopedycznej na studiach stacjonarnych polonistycznych i pedagogicznych. W Białymstoku kwalifikacje logopedy można było dotychczas uzyskać jedynie na Podyplomowych Studiach Logopedycznych na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku. Absolwent studiów podyplomowych uzyskuje tytuł specjalisty w zakresie logopedii ogólnej.

Powyższa oferta edukacyjna nie zaspokaja w pełni potrzeb rynku pracy, nie gwarantuje także kompleksowej opieki pacjentom. Inspiracją do powstania kierunku: logopedia z fonoaudiologią była refleksja naukowa nad zaburzeniami głosu, mowy i słuchu oraz wpływu tych zaburzeń na funkcjonowanie człowieka

w społeczeństwie. Głównym założeniem programu studiów jest kształcenie logopedów-fonoaudiologów posiadających odpowiednie kwalifikacje do diagnozy i terapii patologii głosu, mowy i słuchu oraz współpracy z zespołem specjalistów uczestniczących w procesie rehabilitacji.

Logopedia z fonoaudiologią jest kierunkiem interdyscyplinarnym. Program nauczania na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia obejmuje 2265 godzin dydaktycznych i zawiera blok przedmiotów medycznych (foniatria, audiologia, otolaryngologia, podstawy neurologii, psychiatria, podstawy chirurgii szczękowej, anatomia, fizjologia), lingwistycznych (elementy nauki o języku, fonologia i fonetyka współczesnego języka polskiego, kultura żywego słowa, socjo- i psycholingwistyka, język migowy), logopedycznych (dydaktyka postępowania logopedycznego, diagnoza i terapia logopedyczna, profilaktyka logopedyczna, surdologopedia, metody diagnozy i terapii dyslalii, metody diagnozy i terapii jąkania i mowy bezładnej, emisja głosu), pedagogicznych oraz blok przedmiotów ścisłych (elementy psychoakustyki, fizyka, informatyka).

Interdyscyplinarność studiów pozwala na kompleksową diagnozę zaburzeń głosu, mowy i słuchu oraz na tworzenie adekwatnych programów terapeutycznych. Fizjologiczna jakość głosu, poprawna mowa oraz sprawnie funkcjonujący narząd słuchu zapewniają prawidłową komunikację werbalną z otoczeniem. Kierunek logopedia z fonoaudiologią, łącząc w jedną całość dotychczasową wiedzę logopedyczną, medyczną i pedagogiczną, umożliwia wszechstronną diagnozę i terapię zaburzeń komunikacyjnych.

Niewątpliwym atutem kierunku logopedia z fonoaudiologią jest praktyczny profil studiów. Zapewnia on studentom pracę z pacjentami z wykorzystaniem najnowocześniejszej aparatury medycznej, w którą wyposażony jest Zakład Fonoaudiologii Klinicznej i Logopedii Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku oraz Klinika Otolaryngologii Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. Zakład Fonoaudiologii Klinicznej i Logopedii UMB dysponuje najnowocześniejszą w kraju aparaturą do endoskopii i stroboskopii krtani (firmy Wolf) z wysokim modulem rozdzielczości i modulem szybkości nagrywania do 4000/sek. Zakład posiada również wysokospecjalistyczną aparaturę do diagnostyki akustycznej głosu DiagnoScope Specjalista firmy DiagNova Technologies. Powyższa aparatura służy wizualizacji drgań fałdów głosowych oraz pozwala na precyzyjną, obiektywną analizę patologii jakości głosu. Zakład Fonoaudiologii Klinicznej i Logopedii UMB jako jedyny w kraju do rehabilitacji pacjentów z dysfonią porażenną wykorzystuje wysokospecjalistyczną aparaturę Vocastim Master firmy

Physiomed, osiągane efekty terapii są spektakularne. Klinika Otolaryngologii UMB należy do nielicznych ośrodków w Polsce, gdzie głuchotę i głęboki niedosłuch leczy się z wykorzystaniem implantów ślimakowych (CI).

Kierownikiem Zakładu Fonoaudiologii Klinicznej i Logopedii UMB jest prof. dr hab. n. med. Bożena Kosztyła-Hojna – specjalista foniatrii, otolaryngologii i foniatrii, otolaryngologii. Kadre naukowo-dydaktyczną tworzą: dr n. med. Joanna Kasperuk – surdologopeda, neurologopeda, specjalista z zakresu higieny i emisji głosu; dr n. med. Diana Moskal – logopeda, językoznawca; mgr Anna Kraszewska – logopeda, językoznawca; lek. med. Joanna Biszewska – otolaryngolog; lek. med. Jalal Othman – otolaryngolog; mgr inż. Dawid Falkowski – fonoakustyk; dr n. hum. Iwona Musialik – instruktor emisji głosu.

W 2011 roku przy Zakładzie Fonoaudiologii Klinicznej i Logopedii UMB rozpoczęło swoją działalność Studenckie Koło Logopedyczne. Studenci w ramach wolontariatu wykonują przesiewowe badania logopedyczne, prowadzą terapię głosu, mowy i słuchu u dzieci i osób dorosłych. Ponadto aktywnie uczestniczą w studenckich konferencjach naukowych. Działalność w Kole Logopedycznym wdraża studentów w arkana pracy zawodowej logopedy, stymuluje do samokształcenia, uczy odpowiedzialności za zdrowie pacjenta oraz szacunku dla jego potrzeb.

Studenci studiów stacjonarnych pierwszego stopnia mają obowiązek odbycia 320 godzin praktyki zawodowej. Praktyki realizowane są w: Poradni i Gabinetzie Logopedycznym, Poradni Foniatrycznej, Pracowni Audiometrycznej, Pracowni ENG, Poradni Otolaryngologicznej oraz w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Studia pierwszego stopnia kończą się egzaminem dyplomowym, który składa się z części teoretycznej oraz praktycznej. Absolwent studiów uzyskujący tytuł licencjata – logopedy-fonoaudiologa – nabywa umiejętności posługiwania się wiedzą ogólną z zakresu nauk o zdrowiu oraz wiedzą szczegółową i umiejętnościami praktycznymi z zakresu diagnozowania, terapii i metod rehabilitacji głosu, mowy i słuchu, w szczególności posiada:

- umiejętność diagnozowania, prowadzenia terapii i rehabilitacji zaburzeń głosu, mowy i słuchu,
- praktyczną wiedzę z zakresu higieny i emisji głosu,
- umiejętność stosowania fizykoterapeutycznych metod rehabilitacji głosu i mowy oraz monitorowania ich efektów,

- wiedzę lingwistyczną (o systemie językowym) i medyczną (anatomię, foniatrię, audiologię, neurologię, psychiatrię) dotyczącą procesu komunikacji,
- wiedzę psychologiczną (neuropsychologia, psycholingwistyka),
- wiedzę pedagogiczną dającą podstawy postępowania terapeutycznego z dzieckiem i osobą dorosłą,
- umiejętność pełnienia funkcji wychowawczych i opiekuńczych, wspierania rozwoju uczniów i zaspokajania ich szczególnych potrzeb edukacyjnych, także w ramach nauczania indywidualnego,
- wiedzę niezbędną do współpracy z nauczycielami, psychologami, pedagogami i lekarzami różnych specjalności (audiologami, foniatrami, otolaryngologami, pediatrami, psychiatrami, neurologami),
- umiejętność posługiwania się nowoczesną technologią informacyjną oraz jej wykorzystaniem w procesie diagnostyczno-terapeutycznym,
- umiejętności zawodowe spełniające europejskie standardy kształcenia logopedów, określone przez CPLOL (Comité Permanent de Liaison des Orthophonistes-Logopedes de L'Union Europeenne – Komitet Stałych Związków Ortofonistów-Logopedów Unii Europejskiej),
- znajomość języka obcego na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy,
- umiejętność posługiwania się językiem specjalistycznym z zakresu nauk o zdrowiu,
- przygotowanie merytoryczne i praktyczne do podjęcia studiów drugiego stopnia.

Absolwent studiów pierwszego stopnia znajdzie zatrudnienie w otwartych placówkach służby zdrowia (poradnie logopedyczne, foniatryczne, audiologiczne, otolaryngologiczne), w placówkach oświatowych (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja), w placówkach kulturalnych (teatry, opery, rozgłośnie radiowe i telewizyjne, domy kultury), w pracowniach i zakładach kryminalistycznych, domach opieki społecznej itp.

Od roku akademickiego 2012/2013 studenci kierunku Logopedia z Fonoaudiologią mogą kontynuować naukę na uzupełniających, dwuletnich studiach stacjonarnych drugiego stopnia. Studia wyposażają absolwenta w szczegółową wiedzę z zakresu nauk o zdrowiu oraz gruntowną wiedzę i umiejętności praktyczne z zakresu diagnozowania, terapii i metod rehabilitacji głosu, mowy i słuchu, przygotowują do prowadzenia prac badawczych i prac naukowych.

Interdyscyplinarny charakter studiów pozwala na kompleksową diagnozę zachowań komunikacyjnych człowieka, odpowiednie budowanie programów terapii zaburzeń głosu, mowy i słuchu. Logopeda potrzebuje obszernej wiedzy teoretycznej tworzonej przez różne dyscypliny naukowe oraz szczegółowej wiedzy praktycznej dotyczącej postępowania diagnostycznego i terapeutycznego, uwzględniającej najnowocześniejsze doświadczenia kliniczne na temat diagnozowania dysfunkcji biologicznych oraz rehabilitacji głosu, mowy i słuchu.

Program studiów stacjonarnych drugiego stopnia obejmuje 1114 godzin dydaktycznych. Przedmioty realizowane na kierunku logopedia z fonaudiologią można podzielić na dwie grupy. Pierwsza grupa obejmuje blok przedmiotów teoretycznych m.in. z zakresu: anatomii, histologii i cytofizjologii, patofizjologii, biochemii, radiologii, alergologii, psychologii, pedagogiki, prawa, statystyki. Na drugą grupę składa się blok przedmiotów o treściach kierunkowych, m.in.: postępowanie logopedyczne w zaburzeniach głosu i mowy o podłożu psychogennym, neurologopedia, afazja w neurologii klinicznej, zaburzenia słuchu uwarunkowane genetycznie, diagnostyka i terapia dziecka z porażeniem dziecięcym, neurofizjologiczne metody rehabilitacji małego dziecka, terapia logopedyczna dzieci z rozszczepami, opieka audiologiczna nad osobami w podeszłym wieku, podstawy logopedii medialnej, dysglosja, dysartryczne zaburzenia mowy, autyzm, mutyzm, logofobia, rehabilitacja głosu i mowy osób laryngektomowanych, audioprotetyka, rehabilitacja osób z implantami ślimakowymi, komunikacja osób głuchych i głęboko niedosłyszących, muzykoterapia w patologii głosu i mowy.

Ponadto student zobowiązany jest do odbycia 320 godzin praktyki zawodowej. Praktyki realizowane są w: Klinice Otolaryngologii, Klinice Psychiatrii, Klinice Neurologii, Klinice Pediatrii, Klinice Neonatologii, Ośrodku „Dać szansę” DSK, rozgłośni radiowej oraz teatrze.

Warunkiem ukończenia studiów drugiego stopnia jest napisanie i obrona pracy magisterskiej. Absolwent uzyskuje tytuł magistra logopedy-fonaudiologa i uprawniony jest do pracy w placówkach kształcenia specjalnego, poradniach pedagogiczno-psychologicznych, placówkach medycznych o charakterze zamkniętym, takich jak: szpitale, kliniki, instytuty badawcze. Dyplom studiów magisterskich umożliwia także podjęcie studiów specjalizacyjnych w dziedzinie surdologopedii bądź neurologopedii oraz otwarcie prywatnej praktyki logopedycznej.

Absolwent kierunku logopedia z fonaudiologią posiada kwalifikacje logopedy oraz diagnostyka fonaudiologa, obiektywnie określającego jakość gło-

su, mowy i słuchu. W pracy zawodowej logopedy otwierają się nowe, niezwykle cenne perspektywy. Logopeda jest nie tylko „nauczycielem mowy”, staje się pełnoprawnym członkiem zespołu specjalistów, aktywnie uczestniczącym w procesie rehabilitacji głosu, mowy i słuchu, posiada kompetencje umożliwiające monitorowanie efektów leczenia foniatry czy audiologa oraz wyników prowadzonej przez siebie terapii logopedycznej i stosowanych zabiegów fizykoterapeutycznych.